

УДК 72.013

І. В. Булах

*асистент кафедри Дизайну архітектурного середовища
Київського національного університету будівництва і архітектури*

СИМВОЛІЗАЦІЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ СУЧАСНОГО АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація: у статті пропонується визначення терміну архітектурного символу і символізації; розглядається питання використання символізації художніх образів у формуванні сучасного архітектурного середовища.

Ключові слова: символ, символізація, художній образ, теорія архітектури, сучасне архітектурне середовище.

Художній образ це специфічна для мистецтва форма відображення дійсності та виразу емоцій й задуму митця. Художній образ, що відображає певні явища дійсності, водночас несе в собі цілісно-духовний, символічний зміст в якому гармонійно поєднані емоційна й інтелектуальна позиція автора (рис.1).

Склад художнього образу

Рис. 1

Архітектурний художній образ

Рис. 2

У кожному виді мистецтва художній образ має індивідуальну структуру, що зумовлено, з одного боку відмінностями закладеного духовного змісту, а з іншого – характером презентації цього матеріалу. Так, в широкому сенсі, художній образ в архітектурі є статичний, в літературі динамічний, у живопису зображальний, а в музиці інтонаційний. При цьому, **високоякісний архітектурний художній образ** здатен бути динамічним, зображальним, і

навіть інтонаційним (рис. 2). Саме цей факт дозволяє нам говорити про архітектуру як про синтез мистецтв.

Найбільш важливим для архітектурного художнього образу є здатність бути символічним, народжувати й викликати емоції у спостерігача. Необхідно розуміти й враховувати, що ці відчуття можуть бути позитивними (гордість, єдність, радість) і негативними (сум, замкнутість, тривога, страх). Архітектура впливає на наш настрій, піднімає працездатність, приносить відчуття впевненості або ж навпаки, може створювати пригнічений, невпевнений настрій.

Архітектурний художній образ тісно пов'язаний з поняттям символізації архітектури. Визначення архітектурного символу і символізації відноситься до складних понять, так як вони є складними системами. **Складні системи** – це системи, які мають великий потенціал для трактування змісту як однакового групового, так й індивідуального для кожного сприймаючого суб'єкта. Ефект художньої виразності форми, образність й філософські складові архітектурного твору, що має символічний зміст інколи може викликати непередбачені емоційні асоціації. Насамперед це залежить від символічної концептуальної інформативності, що супроводжує створення цього об'єкту, її чіткої визначеності та аргументації, регіональної прив'язаності, філософського обґрунтування та індивідуалізації (рис. 3). Врахування цих чинників сприяє утвердженню обраного архітектурного рішення; збагачує сучасну архітектуру; додає міфосимволічного контексту; вирішує складності врегулювання історії, сучасності та майбутнього; духовно об'єднує й долучає до створення мистецтва суспільство, піднімає людську гідність та гордість громадян (рис. 4).

Залежність та ефективність емоційних асоціацій

Рис. 3

Цілі та завдання символізації художнього образу

Рис. 4

Незважаючи на складність розуміння структури поняття символу і символізації архітектури, ми спробуємо дати їм визначення. **Архітектурний символ**, на наш погляд, це складна структура, що включає взаємодію філософської, культурної, соціальної, політичної, регіональної, економічної складових. Архітектурний символ складається із синтезу художньої образності, концептуальності, змістовності, виразності та ідейності (рис. 5). Нарешті, архітектурний символ залежить від професійного рівня досвідченості проектувальника й життєвого, освітнього рівня обізнаності сприймаючого суб'єкта. Таким чином, архітектурний символ – це філософськи обґрунтований образ, що транслює в оточення закладений проектувальником зміст. Цей зміст, шляхом високої художньої образності, відображає, передає та створює емоційний ефект. Саме створення «небайдужої» архітектури, здатної викликати емоційні почуття – головне завдання архітектурного символу.

Архітектурна символізація – це процес впровадження у проектування будівель та споруд ідеї архітектурного символу. Це надання архітектурі обґрунтованої змістовної символічної художньої образності для створення емоційної архітектури.

Складові архітектурного символу

Рис. 5

Історичність в символізації художнього образу

Рис. 6

Символізація художнього образу в архітектурі, також як функціональний і конструктивний аспект, є історична, змінна у часі категорія. Художні смаки, образи, вподобання Античності, Середньовіччя, Відродження та інших архітектурних епох кардинально відрізнялися між собою. Змінювались

композиційні принципи, підходи побудови і оформлення фасадів, по різному вирішувались питання планування ансамблевої забудови, і навіть міста в цілому. Незмінним залишалось лише здатність архітектури залишатися носієм емоційного символічного змісту (рис. 6).

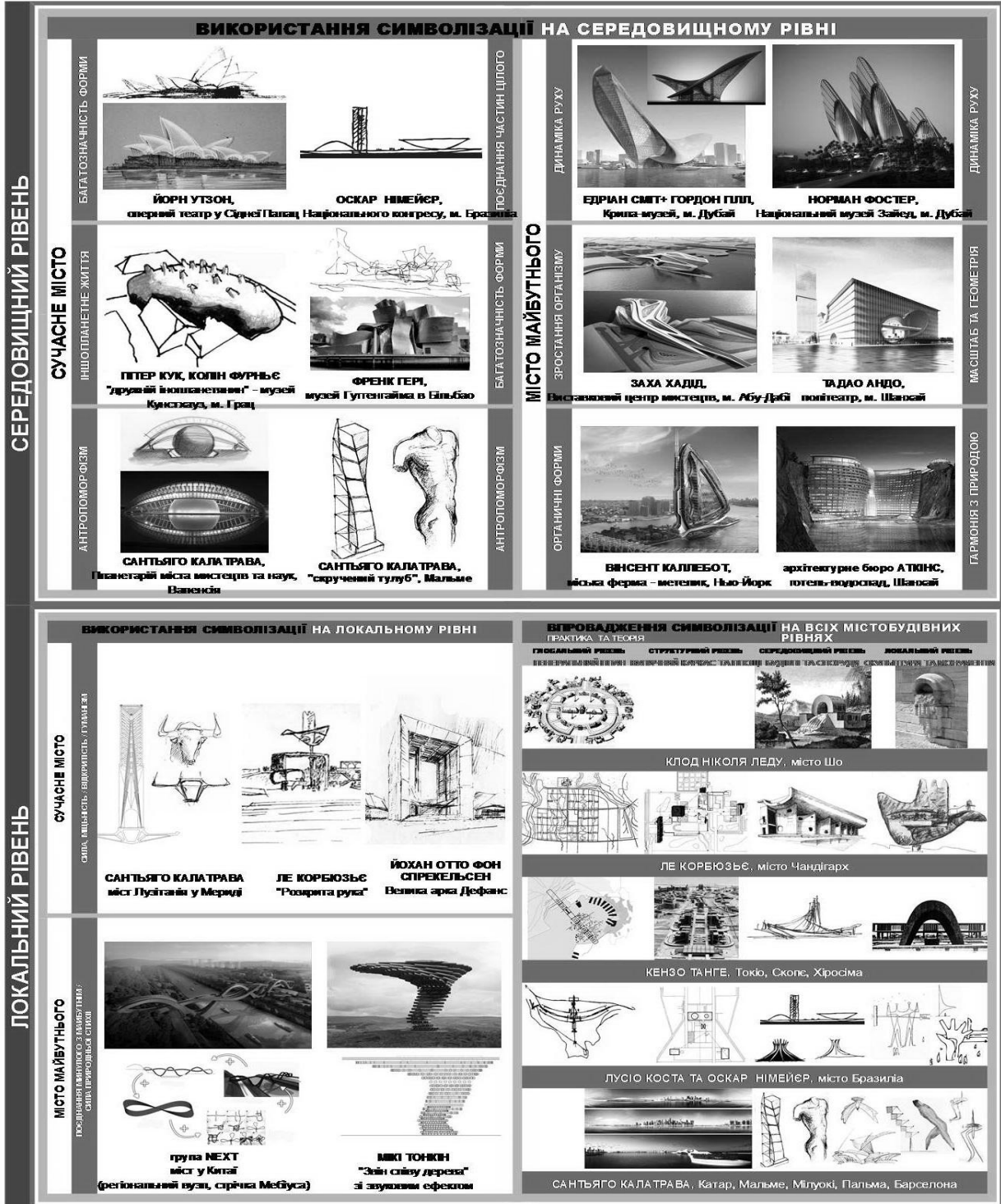

Рис. 7

Символізація художніх образів сучасного архітектурного середовища, як і архітектура сьогодення в цілому є інтернаціональна, тобто універсальна, зрозуміла та припустима водночас для багатьох спостерігачів з різних країн

світу. Домінують загальнолюдські цінності, повага до минулого, прагнення до розвитку, впровадження можливостей сучасних технологій. Загальний аналіз символізації художніх образів сучасного архітектурного середовища, на нашу думку, доцільно проводити на чотирьох рівнях побудови міста: глобальному (планування міста в цілому), структурному (транспортна мережа і площі), середовищному (архітектура будівель та споруд) та локальному (монументи, скульптури). Саме такий комплексний підхід дозволяє нам більш детально проаналізувати місто та виявити необхідність впровадження послідовної, узгодженої символізації, тенденцій художньої образності.

Говорячи про сучасне архітектурне середовище у рамках даної статті, більш детально розглянуто символізацію на середовищному і локальному рівнях (рис.7). Також представлений аналіз застосування комплексної символізації художніх образів на всіх рівнях побудови міста на прикладі робіт видатних архітекторів: К. Н. Леду, Ле Корбюзьє, К. Танге, Л. Коста і О. Німейера, С. Калатрава (рис.7).

Література

1. Шубович С.О. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи - мистецтво – архітектура): Навч. посібник. - Харків: ХДАМГ, 2002. - 106 с.
2. Гадамер Г.-Г. Миф и разум // Актуальность прекрасного. - М.: Искусство, 1991. - 142 с.
3. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. - М.: Стройиздат, 1984. – 256 с.
4. Голан А. Миф и символ. - М.: Русслит, 1993. - 375 с.
5. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического. - М.: Прогресс - Культура, 1995. - 624 с.
6. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре. - М.: Стройиздат, 1986.- 288 с.

Аннотация

В статье предлагается определение термина архитектурного символа и символизации; проведен анализ символизации художественных образов в современной архитектурной среде.

Ключевые слова: символ, символизация, художественный образ, теория архитектуры, современная архитектурная среда.

Annotation

In the article is offered determination of term of architectural symbol and symbolizing; analysis is conducted of symbolizing of images is examined in forming of modern architectural environment.

Keywords: symbol, symbolizing, image, theory of architecture, modern architectural environment.